

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації Гилярської Ольги Іванівни
«Формування професійно орієнтованої риторичної компетентності
майбутніх учителів у педагогічних коледжах», поданої на здобуття ступеня
доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю
015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)**

Актуальність теми дисертації зумовлена модернізацією системи освіти в Україні, зміною вимог до професійної діяльності педагогів в умовах інформаційного суспільства. З огляду на сучасні освітні тенденції майбутній педагог має володіти теорією та практикою побудови професійно-педагогічного мовлення на засадах істини, добра та краси, красномовство педагога є умовою успіху його професійної діяльності під час взаємодії з учнями, колегами, різними соціальними інститутами тощо. Відповідно до запитів сучасного суспільства й освітніх вимог здобувач освіти в НУШ має конструктивно й системно мислити, креативно виражати своє ставлення до світу, бути толерантним до думки іншого, готовим до гармонійної мовленнєвої взаємодії. Одна з умов розв'язання цього завдання – наявність в освітніх працівників професійно орієнтованої риторичної компетентності, що є важливим компонентом педагогічної майстерності. Завдяки володінню такою компетентністю педагог може виявити себе як переконливий мовець і досягти успіху в професійній сфері.

Державні документи, які регулюють освіту в країні, а саме: Закони України «Про освіту» (2017 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.), «Про фахову передвищу освіту» (2019 р.), «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.), Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття») (1993 р.), Національна доктрина розвитку освіти (2002 р.), концепція «Нова українська школа» (2016 р.), Професійний стандарт (2020 р.) за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)», –

окреслюють вирішальні стратегії розвитку вітчизняної освіти. Вони орієнтують навчальні заклади на покращення якості освіти за всіма рівнями, від дошкільної до вищої, що, поза іншим, потребує особливої риторичної підготовки педагога до роботи з учнями, колегами, батьками, громадою. Зважаючи на сьогоденні освітні тенденції, майбутньому педагогу слід володіти теорією та практикою побудови професійно-педагогічного мовлення на засадах істини, добра та краси. Сьогодні умовою успіху професійної діяльності педагога є його красномовство, яке він застосовує під час взаємодії із суб'єктами освітнього процесу, різними соціальними інститутами та ін.

Актуальність дослідження посилюється також низкою суперечностей між:

- соціальною потребою в оволодінні майбутнім педагогом риторичною компетентністю і недостатньою увагою до дієвого формування її в студентів педагогічного коледжу в процесі професійної освіти;

- збільшеною затребуваністю в риторично компетентних випускниках педагогічного коледжу та недостатністю наукових праць із питань риторизації й оптимізації змісту психолого-педагогічних та гуманітарних дисциплін, які можуть сприяти підготовці студентів до риторичної діяльності в професійній сфері на принципах компетентнісного підходу;

- потребою НУШ у риторичній вправності педагогів і наявним рівнем їхньої підготовки до здійснення професійно-риторичної діяльності;

- зростанням вимог до збагачення змісту і технологій професійної підготовки студентів педагогічного коледжу системою знань і вмінь, потрібних для реалізації впливового, переконливого мовлення в професійній діяльності, та недостатністю практичних розробок і рекомендацій для відповідної риторичної підготовки таких студентів на засадах компетентнісного підходу.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дослідження виконане відповідно до теми науково-дослідної роботи кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління Житомирського державного університету імені Івана Франка «Професійна підготовка майбутніх фахівців в умовах ступеневої освіти»

(РН № 0110U002274). Тему дисертації затверджено на засіданні вченої ради Житомирського державного університету імені Івана Франка (протокол № 12 від 23.03.2018 р.) та узгоджено з рішенням бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних та психологічних наук в Україні (протокол № 3 від 29.05.2018 р.).

Достовірність та обґрунтованість одержаних результатів досягнута дисертанткою завдяки використанню значної кількості наукових джерел (214 найменувань, з яких 25 – іноземною мовою), здійсненню ґрунтовного аналізу об'єкта і предмета дослідження; активній апробації отриманих результатів на наукових конференціях (10 міжнародних, 4 всеукраїнських та 1 регіональній конференціях), якісному представленню результатів дослідження у наукових періодичних виданнях (19 публікацій, з яких 18 – одноосібних); вибору поетапної методики формування професійно орієнтованої риторичної компетентності майбутніх учителів у педагогічних коледжах.

Ступінь новизни основних результатів дисертації полягає в тому, що дисертація є першим у педагогічній науці дослідженням, присвяченим вивченню професійно орієнтованої риторичної компетентності майбутніх учителів у педагогічних коледжах. Винесені автором на захист концептуальні положення мають наукову новизну, теоретичне і практичне значення. Дисертаційна робота Ольги Гилярської виконана самостійно, містить наукові положення та нові науково обґрунтовані теоретичні результати проведених досліджень, що мають істотне значення для галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

Зокрема, здобувачкою *уперше розроблено* й експериментально перевірено модель і методику формування професійно орієнтованої риторичної компетентності майбутніх учителів у педагогічних коледжах; *обґрунтовано* психолого-педагогічні умови формування професійно орієнтованої риторичної компетентності майбутніх учителів початкових класів; *визначено* структуру професійно орієнтованої риторичної компетентності майбутнього вчителя початкових класів, критерії, показники і рівні її сформованості;

Удосконалено зміст понять «професійно орієнтована риторична компетентність майбутніх учителів у педагогічних коледжах», «риторизоване

освітнє середовище», «формування професійно орієнтованої риторичної компетентності майбутніх учителів у педагогічних коледжах»; *модернізовано* зміст, форми, методи формування професійно орієнтованої риторичної компетентності майбутніх учителів у педагогічних коледжах;

Подальшого розвитку набули наукові уявлення щодо організації професійно-риторичної освіти студентів педагогічних коледжів на засадах компетентнісного підходу.

Практична цінність результатів дослідження полягає в тому, що теоретичні положення дисертації можуть бути використані для проведення лекційних курсів, практичних занять із загальнопедагогічних, лінгвістичних дисциплін, методик мовної освіти, спрямованих на підвищення рівня професійно орієнтованої риторичної компетентності майбутніх учителів початкових класів. Також практичне значення полягає в можливості запровадження в навчальний процес педагогічних коледжів розробленої в дисертації поетапної методики формування професійно орієнтованої риторичної компетентності майбутніх учителів, створених методичних матеріалів, зокрема зі спецкурсу «Професійно орієнтована риторична компетентність майбутніх учителів у педагогічних коледжах».

Матеріали дослідження можуть бути використані для вдосконалення змісту програм і підручників з фахових дисциплін педагогічного коледжу, для створення відповідних навчально-методичних посібників, а також для підвищення кваліфікації педагогів у системі післядипломної освіти.

Наукові праці, які відображають результати дисертації. Дисертанткою підготовлено й опубліковано 19 наукових праць (18 одноосібних), з яких: 7 статей у вітчизняних фахових журналах; 1 – у виданні, що індексуються у наукометричній базі Web of Science; 1 – у періодичних наукових виданнях інших держав (Польща); 10 – у збірниках матеріалів конференцій та електронних видань. Опубліковані праці повністю відображають основні положення кожного з розділів дисертації.

Апробація основних результатів дослідження. Теоретичні положення та основні результати дослідження оприлюднювалися на 15 наукових конференціях, а саме:

- *міжнародних*: «Розвиток сучасної освіти і науки: Результати, проблеми, перспективи. Аксіологічні аспекти в розвитку науки та освіти» (Ужгород, 2018, заочна), «Науково-педагогічні школи: проблеми, здобутки та перспективи розвитку» (Житомир, 2018, очна), «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Ідентичність і свобода в освіті та науці» (Ужгород, 2019, заочна), «Тенденції розвитку педагогічної освіти в Україні» (Житомир, 2019, очна), «Актуальні проблеми вищої освіти: теоретико-методологічні та прикладні аспекти» (Бар, 2019, заочна), «Оноре де Бальзак: грані, інтерпретація, Україна» (Бердичів, 2019, очна), «Perspectives of World Science and Education» (Осака, 2020, заочна), «Scientific Achievements of Modern Society» (Ліверпуль, 2020, заочна), «Теоретичні і методичні засади розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців в умовах освітніх змін» (Бар, 2020, заочна), «Теоретична і дидактична філологія: надбання, проблеми, перспективи розвитку» (Гереяслав, 2020, заочна);

- *всеукраїнських*: «Сучасна українська література: імена, теми, інтерпретації» (Бердичів, 2018, очна), «Компетентнісні засади освітнього процесу в умовах діяльності наукових шкіл: вітчизняний та науковий досвід» (Житомир, 2018, очна), «Українська та іноземні мови в початкових класах: актуальні проблеми й інноваційні технології навчання» (Кам'янець-Подільський, 2019, заочна), «Формування базових компетентностей у закладах вищої освіти» (Житомир, 2020, очна);

- *регіональних*: «Напрямки та сучасні фактори розвитку професійної компетентності педагога: суспільно-гуманітарні аспекти» (Житомир, 2020, заочна); на засіданнях кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління Житомирського державного університету імені Івана Франка та засіданнях циклової комісії суспільно-філологічних дисциплін Бердичівського педагогічного фахового коледжу Житомирської обласної ради (2017–2022).

Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення. Структура дисертації ретельно продумана, логічно побудована, складається зі вступу, трьох розділів, кожен із яких характеризується певним внеском у формування професійно орієнтованої риторичної компетентності майбутніх учителів у педагогічних коледжах, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 354 сторінки, основний текст дисертації викладено на 244 сторінках. Текст роботи ілюстрований 22 таблицями та 18 рисунками, містить 19 додатків.

Дисертація виконана грамотною українською мовою, науковим стилем викладення матеріалу, що характеризується точністю, логічністю, лаконічністю, зрозумілістю, зв'язаністю, цілісністю і завершеністю визначень і сформульованих думок.

Дисертаційна робота О. Гилярської за рівнем наукової новизни, систематизації матеріалу, висновками та пропозиціями є завершеним, самостійно виконаним науковим дослідженням. Зміст дисертації відповідає спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями). Робота виконана в межах заявлених теми, мети й завдань, а визначена й охарактеризована модель формування професійно орієнтованої риторичної компетентності майбутніх учителів у педагогічних коледжах є значним внеском у вітчизняну педагогіку.

Таким чином, зміст, структура, оформлення та кількість публікацій здобувачки відповідають наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та пунктам 6-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова КМУ № 44 від 12.01.2022 р.).

Дані про відсутність текстових запозичень і порушень академічної доброчесності. Дисертаційну роботу 10 квітня 2023 р. було перевірено на наявність плагіату програмним засобом «Unichesk» в інформаційно-обчислювальному центрі Житомирського державного університету імені Івана

Франка. Результати перевірки: схожість: 15,6%; коефіцієнт цитування: 0%; вилучень: 2,1% (матеріали статей автора).

Виявлені в роботі запозичення не мають ознак плагіату і є правомірними. Під час перевірки посилань знайдено окремі збіги з власними публікаціями, термінологією та посиланнями на літературу.

Наукова робота О. Гилярської є результатом самостійних досліджень здобувачки, відзначається змістовністю, обґрунтованістю ключових позицій, не містить елементів запозичень без посилання на джерело та відповідає принципам академічної доброчесності.

Висновок. На підставі розгляду дисертації, наукових публікацій, у яких висвітлено основні результати наукового дослідження, та з урахуванням результатів фахового семінару кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління Житомирського державного університету імені Івана Франка (12 квітня 2023 р., протокол № 8) визначено, що дисертація Ольги Гилярської є завершеним науковим дослідженням, нові науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати проведеного здобувачкою дослідження, що сприяють формуванню професійно орієнтованої риторичної компетентності студентів педагогічних коледжів.

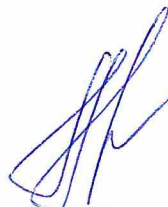
Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленої кваліфікованої наукової праці на правах рукопису та виконано здобувачем особисто. У дослідженні одержано нові науково обґрунтовані й достатньо апробовані теоретичні й практичні результати в галузі освіти, що в сукупності є суттєвими для професійної підготовки майбутніх учителів у педагогічних коледжах в умовах інформаційного суспільства, де майбутній педагог має володіти теорією та практикою побудови професійно-педагогічного мовлення на засадах істини, добра та краси.

Дисертація Ольги Гилярської «Формування професійно орієнтованої риторичної компетентності майбутніх учителів у педагогічних коледжах» відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», п.п.ктам 6-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу

вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова КМУ № 44 від 12.01.2022 р.) та рекомендується для подання до розгляду і захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Головуюча:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри професійно-педагогічної,
спеціальної освіти, андрагогіки та
управління Житомирського
державного університету
імені Івана Франка

Олена АНТОНОВА

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ:
Начальник відділу кадрів Житомирського
державного університету
імені Івана ФРАНКА

